

УДК 342.1./314.1

DOI <https://doi.org/10.32836/2521-6473-2018-2-19-27>

Н. П. Бортник, доктор юридичних наук,
професор, завідувач кафедри
адміністративного та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»

О. В. Тильчик, доктор юридичних наук,
доцент, професор кафедри адміністративного
права і процесу та митної безпеки
Університету державної фіскальної служби України

О. С. Дніпров, кандидат юридичних наук,
докторант кафедри адміністративного
та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»

СУТНІСТЬ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЯК КЛЮЧОВОЇ КАТЕГОРІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

У статті проаналізовано основні підходи до розуміння змісту і сутності виконавчої влади як ключової категорії адміністративного права. Наголошено на тому, що питання про зміст виконавчої влади – одне з найважливіших питань адміністративно-правової науки. Особливі характеристики цієї гілки влади відображають стан державності в конкретний момент, дозволяють оцінити потенціал і перспективи державно-правових методів розв'язання соціальних проблем. Зазначено, що виконавча влада становить підсистему (гілку) державної влади, яка покликана здійснювати виконавчо-розпорядчу діяльність із метою управління в окремих сферах відання шляхом реалізації державно-владних повноважень методами і засобами публічного, здебільшого адміністративного, права.

Ключові слова: виконавча влада, органи виконавчої влади, державне управління, державна гілка влади, публічна влада, адміністративне право.

N. P. Bortnyk, O. V. Tylchik, O. S. Dniprov. Essence of executive power as a key category of administrative law

The article analyzes the main approaches to understanding the content and essence of executive power as a key category of administrative law.

Power as a complex social and legal phenomenon has existed since the creation of society and is characterized by a real ability to manage the actions of people, coordinating conflicting individual or group interests, subjugating them to one will, through persuasion or coercion. It was emphasized that the issue of the content of executive power is one of the most important issues of administrative-legal science.

The purpose of this article is to consider issues relating to the clarification of the essence of the executive branch, which, in contrast to other branches of government, the activity aimed at enforcing the laws and their implementation, as well as fulfilling its main task, which is the management of social and economic processes of society, guided by the legislative acts.

Executive power is a kind of power of social and political, but not identical to them, because it has its own specific features. The sphere of action of political power is the whole complex of relations taking place within the framework of the political system. The sphere of state-power influence is the relations associated with the realiza-

© Н. П. Бортник, О. В. Тильчик, О. С. Дніпров, 2018

tion of the interests of the state it self as an independent subject of the political system of society. The se are as are interconnected and interdependent. The state, on the one hand, relies on political institutions to realize its goals, on the other hand, using the mechanisms of legal regulation, establishes the boundaries and directions of their activities. The special characteristics of this branch of government reflect the state of statehood at a particular moment in general, allow us to assess the potential and prospects of state-legal methods for solving social problems.

The executive branch occupies a special place among the branches of state power. Indeed, it is in the process of its realization that real implementation of laws and other normative acts of the state, the practical application of all levers of state regulation and management of important processes of social development takes place. In Ukraine, executive power is implemented by executive authorities, which form a system of executive authorities with such features as the unity of purpose, functional self-sufficiency, hierarchy of organization, subordination of ties between structural levels, etc. It is indicated that the executive power is a subsystem (branch) of state power, which is intended to carry out executive and administrative activities for the purpose of management in certain spheres (subjects) of jurisdiction, through the exercise of state authority powers and means of public and, mainly, administrative law.

Key words: executive power, executive bodies, state administration, state power branch, public authority, administrative law.

Постановка проблеми. Доводиться констатувати, що сьогодні ні в науці, ні в практиці, ні в законодавстві України все ще не вироблено однозначного розуміння виконавчої влади, однак важлива трансформація в наукових поглядах в цьому напрямі відбулася після ухвалення Конституції України, яка внесла істотні зміни в легітимну основу виконавчої влади. Конституція України визначила виконавчу владу як самостійну гілку державної влади, порядок формування Уряду, підхід до визначення його повноважень, передбачила систему формування центральних та інших органів виконавчої влади.

Проте нині залишається низка невіршених питань, які стосуються визначення ролі Кабінету Міністрів України як вищого органу в системі виконавчої влади, відповідальності виконавчої влади перед Верховною Радою і Президентом України, сфери діяльності окремих органів виконавчої влади в галузі державного управління.

Водночас в умовах демократичних перетворень у різних сферах суспільства, процесу оновлення державних та суспільних інститутів, руху нашої держави до європейських принципів здійснення державного управління зміни політичної системи та цінностей все частіше змушують звертатися до дослідження феномена виконавчої влади, по-новому переглянути її природу і характер функціонування. За таких умов актуалізуються завдання щодо побудови і закріплення дієздатної держави, становлення ефективної системи виконавчої влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним питанням діяльності органів виконавчої влади, проблемам управління державною владою в науковій літературі присвячено численні дослідження, наведені в роботах відомих учених-адміністративістів, серед яких: В. Авер'янов, І. Арістова, О. Бандурка, А. Берlach, В. Білоус, І. Бородін, Є. Додін, Р. Калужний, М. Ковалів, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, М. Корнієнко, О. Кузьменко, І. Личенко, Н. Нижник, О. Остапенко, В. Петков, О. Рябченко, М. Тищенко, Х. Ярмакі й ін.

Мета статті полягає в розгляді питань, що стосуються з'ясування сутності виконавчої влади, діяльність якої спрямовується на виконання законів, втілення їх у життя, управління соціальними й економічними процесами суспільства, керуючись водночас законодавчими актами.

Виклад основного матеріалу. Передусім необхідно зауважити, що виконавча влада не є продуктом діяльності суто сучасної держави, а існувала в тій чи іншій формі упродовж попередніх століть. Однак вона не визначалася як окрема гілка влади. Багато науковців вважають, що дослідження сфери діяльності держави, а саме виокремлення здійснення нею виконавчих функцій, почалося ще за часів Давньої Греції.

Для ефективного функціонування сучасної держави, подальшого розвитку демократичних інститутів вагомим значення набуває розподіл влади на законодавчу, виконавчу і судову. Ідея розподілу влади стала одним із конституційних принципів, закріплених у законодавчих актах Великої французької революції і в Конституції Сполучених Штатів Америки (далі – США). Як один із найважливіших принципів функціонування державного механізму цей принцип проголошений в Конституції України, яка в ст. 6 закріпила положення про те, що «державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову» [1].

Виконавча влада є широкомасштабним політико-правовим явищем, найбільш задіяна в державотворчому процесі, формується на принципах та засадах, спільних для всіх гілок влади. Прикметно, що саме виконавча влада втілює діяльнісний складник влади, тобто найбільше визначає вектор спрямованості держави та напрями її практичної реалізації. Саме вона втілює єдність, сутність та функціональну спрямованість держави. У широкому розумінні виконавча влада забезпечує соціально-економічний розвиток держави, функціонування всієї політичної системи суспільства, істотно впливає на правову політику в аспекті цілісності держави.

У Концепції адміністративної реформи в Україні виконавча влада розуміється як одна із трьох гілок державної влади, яка, відповідно до конституційного принципу поділу державної влади, покликана розробляти і втілювати державну політику щодо забезпечення виконання законів, управління сферами суспільного життя, насамперед державним сектором економіки [2, с. 32].

Варто підкреслити, що в наукових джерелах, зокрема в правових, наводиться багато визначень виконавчої влади. Так, ця категорія визначається як «сукупність повноважень щодо управління державними справами, включаючи повноваження підзаконного регулювання (адміністративна нормотворчість), і зовнішньополітичного представництва, здійснення адміністративного контролю, а також у деяких випадках законодавчі повноваження (у порядку делегованого чи надзвичайного законодавства) та система державних органів, які реалізують усі перелічені повноваження» [3, с. 27]. На думку Д. Гончарова та І. Гонтаревої, функціональне визначення виконавчої влади передбачає виокремлення не лише суто виконавчої діяльності, а й функцій управління та політичного керівництва [4, с. 216].

Але варто зазначити, що роль виконавчої влади багато в чому полягає не тільки у виконанні законів, ухвалених законодавчим органом. Діяльність цієї гілки влади охоплює різні сфери життєдіяльності суспільства. Для більш ефективної роботи вона має повноваження, що не пов'язані суто з виконанням законодавчих актів. Помилково було б зводити роль і призначення виконавчої влади лише до виконавчих функцій, адже здійснення державного управління потребує не лише чіткого виконання, а й уміння вдосконалювати нормативно-правову базу, реагувати на суспільні потреби, тобто за нею залишається можливість творчих дій. Органи виконавчої влади виконують і розпорядчі функції, ухвалюють рішення та контролюють галузі, що їм підпорядковуються їм.

В адміністративно-правовій науці органом виконавчої влади визнається частина державного апарату (організація), яка має власну структуру та штат службовців і в межах встановленої компетенції здійснює від імені і за дорученням держави функції державного управління в економічній, соціально-культурній, адміністративно-політичній сферах суспільного життя. Це поняття має найбільш вагомі ознаки органів виконавчої влади. Такі органи є державними, разом з органами законодавчої та судової влади становлять єдиний державний апарат. Тому органи виконавчої влади мають усі найважливіші ознаки державних органів, але, крім того, вони мають і власні специфічні риси, зумовлені завданнями й особливим характером державного управління. Органи виконавчої влади створюють і власний апарат – апарат державного управління, який належить до складних самоврядних систем. Він становить цілісне утворення, яке складається зі значної кількості різноманітних частин – окремих органів та їхніх структурних підрозділів.

Органи виконавчої влади реалізують функції держави, виконуючи положення Конституції та законів України, актів Президента України, а також нормативні акти органів державного управління вищого рівня.

Як підкреслює Р. Войтович, система органів виконавчої влади характеризується чітким розподілом функціональних повноважень, чітко визначеною метою управління, доцільністю форм її досягнення, здатністю діяти від імені держави [5, с. 300]. В. Малиновський щодо цього пише: «Саме чіткий розподіл функцій між органами виконавчої влади та їхніми структурними підрозділами забезпечує узгодженість їхніх дій у структурі державного механізму та впорядкованість взаємовідносин між ними. Водночас система виконавчої влади має адекватно відображати життєві потреби керованого об'єкта, відповідати національним інтересам. Без цього форми і методи управлінського впливу вступатимуть у конфлікт із розвитком системи управління, перетворюватимуться на перешкоду для подальшого її вдосконалення. Вирішення цієї проблеми полягає у вдосконаленні врегулювання багатоманітності органів виконавчої влади» [6, с. 543]. Є. Гетьман цілком погоджується із цим зауваженням В. Малиновського та вважає, що, крім удосконалення врегулювання багатоманітності органів виконавчої влади, необхідне також удосконалення врегулювання реалізації наданих цим органам повноважень, зокрема в частині нормотворення [7, с. 70–76].

Б. Курашвілі стверджує, що функціональна характеристика виконавчої влади розкривається через таку категорію, як державна політика, що полягає в конкретизації державних інтересів у різних сферах життєдіяльності суспільства, юридично закріплена в різних доктринах, концепціях, державних і міждержавних програмах, орієнтованих на стабілізацію економічної, соціальної, військової, правової, національної побудови країни [8, с. 32–34].

Отже, виконавча влада посідає особливе місце серед гілок державної влади. Адже саме в процесі її реалізації відбувається реальне втілення в життя законів та інших нормативних актів держави, практичне застосування всіх важелів державного регулювання й управління важливими процесами суспільного розвитку. В Україні зазначена влада реалізується органами виконавчої влади, які утворюють систему з такими ознаками, як: єдність цільового призначення, функціональна самодостатність, ієрархічність організації, субординаційність зв'язків між структурними рівнями тощо. Також варто зазначити, що реформування системи органів виконавчої влади має постійний характер і є необхідною умовою ефективного виконання поставлених перед нею завдань.

В умовах демократичних режимів, як зауважував ще в XIX ст. відомий учений-правознавець І. Андреевський, чим «більше розвинене суспільство, тим ширші його можливості щодо створення умов безпеки і добробуту, тим менша безпосередня участь уряду» [9, с. 19].

Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) реалізує державну владу в країні разом із Верховною Радою України та судовими органами, очолює єдину систему виконавчої влади. Вказівка на те, що Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, міститься в ст. 113 Конституції України.

Як вищий виконавчий орган державної влади в Україні КМУ відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний останній у межах, передбачених Конституцією.

Проголошені Конституцією принципи верховенства, пріоритету конституційних норм і законності безпосередньо стосуються визначення статусу Кабінету Міністрів України. Характерним є положення про те, що «Кабінет Міністрів України у своїй діяльності керується цією Конституцією та законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України» [1, ст. 113]. Отже, встановлюється підзаконність дій і рішень уряду. У ст. 117 Конституції підкреслено міс-

це уряду в системі органів виконавчої влади і визначено обов'язковість виконання постанов і розпоряджень, які в межах своєї компетенції видає Кабінет Міністрів України.

Уряд у будь-якій державі не може включити до свого складу всіх керівників органів виконавчої влади, оскільки таких органів дуже багато. Тому неминуче встановлення різних статусів і найменувань органів виконавчої влади, що і визначає входження або невходження їхніх керівників до складу уряду. У низці країн, щоб не допустити довільного зростання кількості міністерств та інших виконавчих органів, їх перелік закріплений законом.

Конституція України встановила, що «до складу Кабінету Міністрів України входять Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, міністри» [1, ст. 114].

Як вищий орган виконавчої влади, Кабінет Міністрів України, відповідно до Конституції [1] і Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [10], наділений широким колом повноважень, які можна звести до таких: організовує в межах своєї компетенції реалізацію внутрішньої і зовнішньої політики; здійснює регулювання в соціально-економічній сфері; забезпечує єдність системи виконавчої влади в Україні, спрямовує і контролює діяльність її органів; реалізує надане йому право законодавчої ініціативи.

У контексті нашого дослідження варто підкреслити, що виконавча влада є найбільш багаточисельної гілкою державної влади, яка має значні повноваження в частині реалізації прав, свобод і законних інтересів громадян, підконтрольна народу, який, відповідно Конституції, є єдиним джерелом влади.

Громадянське суспільство впливає на владу на всіх етапах її ухвалення та реалізації.

Участь народу чи громади в управлінні державними справами, у політиці та у владній діяльності визначається як критерій ефективності діяльності органів державної влади під час її оцінювання. Європейські стандарти передбачають налагодження взаємодії між владою і громадськістю в усіх галузях суспільного життя, усунення адміністративних перешкод і створення максимально сприятливих умов для самореалізації народу у сфері праці, забезпечення вільної реалізації свобод громадян щодо власності та надійний правовий захист життєдіяльності соціуму.

Для взаємодії виконавчої влади і суспільства необхідна відповідна нормативна основа. Вона в Україні ґрунтується на таких нормативних актах, як: Конституція України [1]; закони України «Про Кабінет Міністрів України» [10], «Про центральні органи виконавчої влади» [11], «Про доступ до публічної інформації» [12]; постанови Кабінету Міністрів України «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» [13], «Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади» [14], «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [15], «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» [16] тощо.

Ключовими етапами взаємодії влади та громадськості в Україні визначені інституційні заходи щодо утворення структурних підрозділів із питань взаємодії із засобами масової інформації та зв'язків із громадськістю в апаратах центральних і місцевих органів виконавчої влади

Отже, на нашу думку, варто виділити такі три стадії впливу на виконавчу владу:

1. Створення органів виконавчої влади.
2. Виконання органами виконавчої влади їхніх повноважень.
3. Контроль за діяльністю цих органів.

Тому важливо, щоби взаємодія із громадськістю мала постійний, безперервний характер, а не тільки активізувалася у виборчий період. Громадськість має бути проінформована про діяльність вищих, центральних та місцевих органів влади, повинна мати можливість впливати

на ухвалення рішення ще на початковій стадії. У демократичному суспільстві доведення рішень виконавчої влади до громадськості – це не всі необхідні засоби інформаційної відкритості влади. Народ, територіальна громада, колектив та й окрема особистість мають знати про рішення, які ухвалення яких планується, мати право опротестувати чи схвалити ці рішення.

Зауважимо, що перевантаження владними повноваженнями та контрольними функціями та велика кількість забюрократизованих процедур змусили уряди багатьох країн змінити акценти в державно-управлінській діяльності на досягнення ефективності роботи публічних органів влади, децентралізацію, мотивування, застосування ринкових методів в управлінні, суспільний контроль.

Отже, державне управління має владний характер, ключовими елементами цієї системи є держава і державна влада. Що ж стосується поняття «публічне адміністрування», то воно походить із права та практики закордонних країн.

Термін “public”, який вживається в закордонній науковій літературі, перекладається як «державний, публічний, громадський, суспільний» [17, с. 11–14]. З поняттям «публічний» тісно пов’язані й терміни «публічна влада» та «публічна адміністрація». Публічна влада в Україні реалізується у формі державної влади та влади місцевого самоврядування (муніципальна влада) [18, с. 39], які розмежовані Конституцією України (ч. 1 ст. 5) [1].

Відповідно до глосарія Організації Об’єднаних Націй (далі – ООН), публічне адміністрування має багато визначень. На думку деяких авторів, публічне адміністрування полягає в централізованій організації виконання державної політики та програм, а також координації діяльності персоналу. Інші вчені визначають, що публічне адміністрування пов’язане з утіленням у життя законів та інших норм, ухвалених законодавчими органами держави. Треті стверджують, що публічне адміністрування використовується в управлінській, політичній та правовій теорії і є процедурою у виконанні дій законодавчої, виконавчої та судової гілок влади з метою здійснення державного регулювання та надання послуг населенню [19].

За даними ООН, публічне адміністрування має два тісно пов’язаних значення: 1) цілісний державний апарат (політика, правила, процедури, системи, організаційні структури, персонал тощо), який фінансується з державного бюджету і відповідає за управління та координацію роботи виконавчої гілки влади, його взаємодію з іншими зацікавленими сторонами в держави, суспільстві та зовнішньому середовищі; 2) управління і реалізація всього комплексу державних заходів, пов’язаних із виконанням законів, постанов і рішень уряду й управління, пов’язаних із наданням публічних послуг [20].

У підрозділі «Надання адміністративних послуг – адміністративні процедури, зниження адміністративного навантаження, якість надання послуг, електронне урядування» р. IV «Пріоритети Стратегії» Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 рр. зазначено: «Пріоритетом розвитку сфери надання адміністративних процедур і адміністративних послуг є прийняття закону про загальну адміністративну процедуру, згідно з європейськими стандартами, і поступове приведення окремих адміністративних послуг у відповідність із визначеними загальними принципами». Закріплення на законодавчому рівні базових принципів і правил проведення адміністративної процедури сприятиме правовій визначеності і наданню гарантії дотримання прав громадян і юридичних осіб у разі, коли державні органи визначають їхні права й обов’язки. Такі принципи, як законність (ухвалення рішень відповідно до законів та ухвалених для їх реалізації підзаконних актів), встановлення істинних фактів, важливих для ухвалення рішення, право бути почутим, право на одержання письмового рішення із чітким зазначенням підстав для його ухвалення, на несудове оскарження, на поновлення процедур у певних випадках, на судове оскарження, є невід’ємними для функціонування сучасної системи державного управління, що ґрунтується на верховенстві права.

Закон про адміністративну процедуру визначатиме принципи надання якісних адміністративних послуг, орієнтованих на користувачів, вимоги до якості надання яких затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Законом про адміністративну процедуру будуть встановлені єдині принципи і правила ведення адміністративних справ із передбаченням можливості спеціального регулювання в деяких випадках для окремих сфер адміністрування та видів процедур. Галузеві закони поступово узгоджуватимуться із загальними принципами, зокрема, із Законом України «Про адміністративні послуги». Система ліцензування та надання дозволів також буде інтегрована та узгоджена з базовими принципами і правилами проведення адміністративної процедури [21].

Водночас варто зауважити, що сьогодні практично кожен веб-сайт органу державної влади надає громадянину можливість через інтернет-приймальню відправити свою звернення в електронному вигляді й отримати відповідь у встановлені законодавством строки.

Зазначимо етапи цього процесу, а саме: формування електронного звернення громадянина на сайті органу державної влади; надходження звернення до відповідного структурного підрозділу та його реєстрація в системі електронного документообігу або в подібній системі; направлення звернення виконавцям і підготовка відповіді; реєстрація відповіді та відправка громадянину, зокрема в електронному вигляді. Крім проходження вищезгаданих етапів, процес електронної взаємодії має забезпечити громадянам цілковиту прозорість роботи з їхніми зверненнями, а також надати можливість стежити за поточним станом виконання. Окрім можливості відправлення електронних звернень громадянами, веб-сайти органів державної влади обов'язково повинні надавати довідкову інформацію, яка дозволить користувачам правильно сформулювати своє звернення та надіслати його за адресою.

У сфері реалізації громадських ініціатив важливе місце належить петиціям, які можуть подаватися як індивідуально, так і об'єднаннями осіб. Зазвичай право на петиції закріплюється в конституціях як суб'єктивне право громадянина, а в деяких країнах надається кожному, іноземцям також. Традиційно термін «петиція», який вживається законодавцем і доктриною, охоплює такі її різновиди, як: звернення, заява, клопотання, вимога (скарга). Всі вони забезпечують діяльність державних органів, передусім у галузі захисту прав і свобод людини та громадянина, а також інформують публічну владу про сформоване розуміння будь-якої суспільно значущої проблеми або інтересу. В останньому разі право подачі петиції стає здійсненням свободи вираження поглядів, яке належить кожному.

Порядок розгляду та подання електронної петиції як процесуальна форма затверджується відповідним органом державної влади. Наприклад, Порядок розгляду електронної петиції, адресованої Кабінету Міністрів України, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2016 р. № 457. Громадяни можуть звернутися до Президента України з електронними петиціями через спеціальний портал веб-сайту Офіційного інтернет-представництва Президента України, доступний за адресою petition.president.gov.ua (розділ електронних петицій). Верховна Рада України приймає петиції через електронний кабінет громадянина [22].

Електронне звернення й електронна петиція є не тільки юридичними категоріями, тому їх варто досліджувати на міждисциплінарній основі. У процедурно-процесуальному елементі механізму адміністративно-правового регулювання проваджень за зверненнями громадян і петицій в електронній формі спостерігається така комплексна внутрішня структура: особливий предметний характер процесуальних дій і принципи їх здійснення; організаційні дії; матеріально-технічні операції інформаційно-технічного характеру. Специфіка інформаційних відносин у провадженні, що досліджується, зумовлена атрибутивним взаємозв'язком з інформаційною діяльністю, що дозволяє виділити їх в особливий вид проваджень, що має практично єдину природу із системами адміністративно-правового регулювання проваджень у сфері

управлінської діяльності. Це свідчить про принципову можливість створення раціонального, однорідного формально-логічного апарату оцінки ефективності й якості процесу правового регулювання провадження за зверненнями громадян у традиційній і електронній формі. Для гарантування достовірного оцінювання ефективності й якості процесу такого регулювання та вироблення обґрунтованих вимог до його організаційно-правового й інформаційно-технічного забезпечення необхідне розроблення адекватного правового регулювання, орієнтованого на вивчення поведінки організованих правових об'єктів як систем і розроблення системних підходів, оскільки правові норми, що регламентують питання захисту персональних даних, охоплюють практично всі галузі законодавства [23, с. 204]. Як зазначає С. Єсімов, «із цих позицій можливості механізмів корпоративного регулювання в інтернет-просторі здаються вельми обмеженими і значно поступаються правовому регулюванню, яке сягає за межі технічних аспектів інформаційних технологій і здатне враховувати безліч явищ суспільного життя, потреб суспільства і особистості» [24, с. 182].

Регламентацию провадження за зверненнями громадян і петицій в електронній формі доцільно розглядати з позиції інформаційного права на базі адекватного проблемно-орієнтованого варіанта системного підходу до використання інформаційних ресурсів, гарантування інформаційної безпеки баз даних і телекомунікаційних систем. Але тема дослідження не передбачає аналізу нормативно-правового регулювання зазначених питань, тому ми обмежилися тільки висвітленням питань співвідношення провадження в традиційній і електронній формах.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Резюмуючи вищезазначене, можемо зробити висновок, що виконавча влада має низку узагальнюючих ознак, а саме:

1. Влада як складний соціальний і правовий феномен існує з моменту створення соціуму і характеризується реальною можливістю управляти діями людей, узгоджуючи суперечливі індивідуальні або групові інтереси, підкоряючи їх єдиній волі переконанням або примусом.

2. Виконавча влада є різновидом влади соціальної та політичної, але не тотожна їм, адже їй притаманні власні специфічні риси. Сферою дії політичної влади є весь комплекс відносин, що розвиваються в межах політичної системи. Сферою державно-владного впливу є відносини, пов'язані з реалізацією інтересів держави як самостійного суб'єкта політичної системи суспільства. Ці галузі взаємопов'язані та взаємозалежні. Держава, з одного боку, опирається на політичні інститути для реалізації своїх цілей, з іншого боку, використовує механізми правового регулювання для встановлення меж і напрямів їхньої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 810. Офіційний вісник України. 1999. № 21. С. 32.
3. Энциклопедический юридический словарь / под ред. В. Крутских. М.: Имфра, 1999. С. 27.
4. Гончаров Д., Гончарова И. Введение в политическую науку. М.: Юристь. 1998. С. 216.
5. Войтович Р. Філософсько-методологічні засади системи державного управління. Вісник УАДУ. 1999. № 3. С. 294–306.
6. Малиновський В. Державне управління: навч. посіб. 3 вид., переробл. та допов. К.: Атіка, 2009. 608 с.
7. Гетьман Є. Поняття «державна влада» та її співвідношення з виконавчою владою. Публічне право. 2012. № 4 (8). С. 70–76.

8. Курашвили Б. О системе функций государства. Проблемы государства и права: труды научных сотрудников и аспирантов. М., 1974. Вып. 9. С. 25–35.
9. Андреевский И. Полицейское право. 2 изд. СПб., 1874. Т. 1. 648 с.
10. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794–VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.
11. Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17 березня 2011 р. № 3166–VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.
12. Про доступ до публічної інформації: закон України від 13 січня 2011 р. № 2939–VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314.
13. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3. Офіційний вісник України. 2002. № 2. Ст. 57.
14. Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 р. № 1302. Офіційний вісник України. 2002. № 36. Ст. 1700.
15. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/243788058>.
16. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>.
17. Кілієвич О. Англо-український глосарій термінів і понять з аналізу державної політики та економіки. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 510 с.
18. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підруч. / О. Ярмиш, В. Серьогін. Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 531 с.
19. Глосарій Програми розвитку публічного адміністрування ООН. URL: <http://www.unpan.org/DPADM/ProductsServices/Glossary/tabid/1395/language/en-US/Default.aspx>.
20. Босак О. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі. Державне управління: теорія та практика: збірн. наук. пр. Х.: Магістр, 2010. № 2.
21. Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 рр.: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 474-р від 24 червня 2016 р. Офіційний вісник України. 2016. № 55. Ст. 1919.
22. Порядок розгляду електронної петиції, адресованої Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2016 р. № 457. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/48-2016-%D0%BF/paran9#n9Громадян>.
23. Як працює сервіс електронних петицій // Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://petition.president.gov.ua/about>.
24. Верховна Рада України. Електронний кабінет громадянина. URL: <https://itd.rada.gov.ua/idsrvnet>.
25. Єсімов С. Захист персональних даних у контексті розвитку динамічних інформаційних систем. Наук. вісник Львівського державного ун-ту внутрішніх справ. Серія «Юридична». 2013. Вип. 3. С. 198–208.
26. Єсімов С. Правове регулювання застосування інформаційних технологій для формування довіри до органів державної влади. Наук. вісник Львівського державного ун-ту внутрішніх справ. Серія «Юридична». 2015. Вип. 1. С. 173–184.